

Bolincentrums klimatarena

Rapport från Klimatarenans workshop "Räkna på klimatavtryck – transparens, korrekthet och systemgränser"

5 december 2019, Openlab

Bolincentrums Klimatarena är en mötesplats för forskare, företag, offentlig sektor och andra organisationer för att möjliggöra samarbeten och utbyte av kunskap, erfarenhet och kreativa idéer så att vi tillsammans kan göra samhället mer motståndskraftigt mot klimatförändringarna. Genom att samla verksamheter med olika behov och samtidigt en bredd av kompetenser kan arenan lägga grunden för gemensamma insatser och hållbar samhällsförändring. Klimatarena startades i maj 2018 vid Stockholms universitet.

Bolincentrum för klimatforskning är en paraplyorganisation med fler än 400 personer som forskar inom områden kopplade till jordens klimat. Det bildades av Stockholms universitet, KTH och SMHI och är namngivet efter professor Bert Bolin som var en föregångare inom klimatforskning och grundare av FN:s klimatpanel IPCC.

Klimatarenan är ett initiativ för tematisk samverkan i arenaform och byggs upp inom ramen för projektet Metodik för Utveckling av Samverkansarenor (MUSA).

För mer information:

www.bolin.su.se

www.bolin.su.se/bolin-centre-climate-arena

www.su.se/k3-projekten/musa

Den 5 december 2019 genomförde Bolincentrums Klimatarena vid Stockholms universitet en workshop om beräkningar av organisationers klimatavtryck. Totalt deltog ungefär 40 deltagare från 19 organisationer (se Annex A över deltagande organisationer).

Workshoppen inleddes med en presentation från Alasdair Skelton, föreståndare på Bolincentrum för klimatforskning som satte frågan om beräkningar i ett större sammanhang. Därefter följde fyra presentationer från organisationer som praktiskt arbetat med modeller för beräkningar:

- Kaj Török, MAX Burgers - *The world's first climate positive menu*
- Pernilla Bergmark, Ericsson - *Räkna på klimatavtryck - ICT sektorn: studier & standarder*
- Viktor Lundborg, Stockholms universitet och David Andersson, Svalna - *Projekt: Förstudie klimatkartläggning*
- Nina Ekelund, Hagainiativet - *Hagainiativet: Företag för aktivt klimatansvar*

Se bifogat program för mer information. Presentationer kan spridas vid förfrågan.

Workshopen var den tredje som arrangerades inom ramen för Klimatarenan under 2019. Vid det första tillfället i mars 2019 var den övergripande frågan vad olika samhällssektorer behöver från varandra i omställningen till ett koldioxidneutralt samhälle i bred bemärkelse. Utifrån slutsatserna från det mötet fortsatte diskussionerna i september 2019 kring fyra utpekade teman och ett av dessa var beräkningar av klimatavtryck. Under hela denna process har frågan om beräkningar av organisationers klimatavtryck återkommit som en grundläggande fråga och flertalet deltagare har lyft detta som ett viktigt tema att arbeta vidare med mer fokuserat.

Workshopen den 5 december 2019 hade således temat "Räkna på klimatavtryck – Transparens, korrekthet och systemgränser". Dagen kommer att följas upp i början av 2020 med ett tillfälle som fokuserar på de frågeställningar och behov som identifierades under dagens diskussioner. Under workshopens andra halva genomfördes gruppdiskussioner i fyra grupper, alla med samma frågeställningar. Nedan följer en samlad redogörelse av diskussionerna efter de fyra frågor som behandlades.

Summering av gruppdiskussioner

Summeringen behandlar framförallt de gemensamma och generella synpunkterna i diskussionen.

1. Varför är min organisation intresserad av att beräkna CO2 avtryck?

Det finns flera perspektiv på frågan om det grundläggande intresset för beräkningar av CO2-avtryck. Överlag bedöms beräkningar i någon form utgöra en central del i ett omställningsarbete. Beräkningar är viktigt för att nå uppsatta mål och visioner, både i att faktiskt veta hur utvecklingen står sig mot målen och i att vägleda investeringar och arbete mot de områden och åtgärder som kan förväntas ge störst effekter. Flera deltagare lyfte just uttalade mål, från organisationsnivå till globala överenskommelser som Parisavtalet, som viktiga drivkrafter. Även globala ramverk som GHG-protokollet spelar en viktig roll för att vägleda arbetet. Överlag kan beräkningar bidra till incitament och motivation att förändra, genom att ge en större medvetenhet i organisationen.

Från ett företagsperspektiv är det vidare viktigt att arbetet måste vara förenligt med lönsamhet då detta ofrånkomligen är en central aspekt i näringslivet, i synnerhet då frågan behandlas på ledningsnivå i företag.

Samtidigt spelar yttre faktorer och samhälleligt tryck också en roll i att driva behovet av att redovisa mätningar och utsläpp. Det kan utgöras av efterfrågan av transparens från individer från exempelvis befintliga och potentiella medarbetare men även från kunder. Universitet upplever motsvarande tryck från studenter. Redovisning av klimatavtryck och -arbete är en trovärdighetsfråga för många företag och organisationer. Även institutionella aktörer, exempelvis finansiärer och andra kravställare som företagskunder i olika sektorer är viktiga drivkrafter.

Därtill är det också viktigt med medialt tryck. Vad gäller medialt tryck kan det dock uppstå en problematik beroende på hur frågan behandlas. Om granskningar av olika beräkningar är onyanserat kritiska kan incitamenten att beräkna försvagas snarare än stärkas. Även om absolut korrekta beräkningar är önskvärda kan dessa vara mycket svåra att ta fram.

Samtidigt är acceptabla beräkningar bättre än inga eller minimala insatser. Om beräkningar kritiserats för att inte vara perfekta innebär det att aktörer som väljer att utveckla metoder eller blir mer transparanta i praktiken exponerar sig för mer medial kritik än om de fortsätter med mindre ambitiösa alternativ.

2. Vad behöver jag för att beräkna min organisations CO2 avtryck på ett korrekt sätt?

Inledningsvis bör det noteras att det finns flera specifika behov inom enskilda organisationer och branscher. (exempelvis massbalansprinciper för grön gasol och klimatberäkningar knutna till hälsoeffekter). Det finns dock ett flertal faktorer som pekades ut som centrala för flera deltagare från olika organisationer och samhällssektorer.

Inledningsvis så bör "korrekt sätt" nyanseras eller utvecklas. Sannolikt så är det största behovet, i synnerhet för att få större praktiskt genomslag, att kunna göra bra relativa mätningar över tid och mellan aktiviteter och verksamheter, snarare än att kunna föra korrekta absoluta mätningar. I så fall är det möjligt att arbeta med lite grövre mått som utan att vara perfekta är mer lättanvända, pekar på de, relativt sett, viktigaste områdena att adressera samt kan följa utvecklingen över tid. Dock är det fortfarande viktigt att beräkningar baseras på rimliga antaganden och tillförlitliga data. Om verktygen blev mer lättillgängliga skulle detta givetvis också medföra större användning vilket indirekt kan bidra till att lösa vissa svårigheter vad gäller systemgränser och dubbelräkning som är förknippade med beräkning av scope 3 (enligt GHG-protokollet). Det poängterades att alla scope 3-utsläpp är någon annans scope 1. Om alla beräknade scope 1-utsläpp skulle således svårigheterna i scope 3 mildras eller försvinna (i teorin).

Slutligen är det viktigt att beräkningarna knyter an till insatser och åtgärder. Exempelvis genom att ha goda underlag på vilka aktiviteter som kan ge störst effekter. Utöver att enbart se till områden av verksamheter som bidrar mest till en organisations klimatavtryck så finns det också en dimension kring rådighet och påverkansmöjligheter som är viktig att se till.

3. Hur motsvarar befintliga lösningar de behov vi har; vad mer behövs?

Flera av de punkter som diskuterades under fråga 2 ovan återkom vid diskussionen av fråga 3. Det finns flera system, metoder och verktyg, däribland sådana som är mer lättillgängliga och som kan användas för mer uppskattningsvisa beräkningar. Det finns dock vissa problem med att hantera flöden mellan sektorer och att sätta systemgränser. Dessa problem finns också på produktnivå då livscykelanalyser av olika produkter kan skilja sig mellan olika leverantörer. I viss mån kan dock ISO-standarder och miljövarudeklarationer (EPD) förenkla jämförelser och bidra till större transparens. Därtill skulle det behövas en inventering av marknaden och även fortsatta granskningar av olika metoder. Samtidigt som det är bra att verktyg förenklas finns det fortsatt ett behov av forskningsprojekt som går på djupet för att exempelvis göra mer detaljerade analyser av olika produkter där data är mer svårfångade. Det skulle även vara bra med en typ av beräkningar av standardvärden för produkter som används av i stort sett alla på liknande sätt, exempelvis vissa konsumentvaror för arbetsplatser och transporter.

Vad gäller data skulle det behövas större kunskap om olika data och en inventering av pålitliga data och data-set och hur dessa kan användas. Om den data som används i större utsträckning är gemensam så ökar detta vidare möjligheter till transparens och spårbarhet. Det finns även ett behov av inventering av olika modeller för att göra beräkningar. Kopplat till inventeringsfrågorna så framkom även behov av goda exempel som kan fungera motivationshöjande för organisationer som antingen är tidigt i processen att beräkna utsläpp eller som söker nya metoder eller arbetssätt. I det avseendet är också nätverk för att dela kunskap och erfarenheter viktiga. Ett nära relaterat behov är att knyta beräkningar närmare insatser och inte minst beteende. Angående insatser lyftes bland annat ramverksinitiativet Mission Innovation fram som analyserar uteblivna utsläpp på grund av innovationer. Ett förslag som ligger i gränslandet mellan flera av dessa perspektiv vore att utveckla ett verktyg, exempelvis en app, som enkelt kan visa på effekterna av olika vägval eller insatser.

Därtill vore det intressant att följa upp klimatkompensering och dess roll i beräkningar och åtgärder.

4. Hur vet vi att vi ha ett korrekt verktyg?

Som noterats tidigare så är kanske den grundläggande frågan inte att ha ett absolut korrekt verktyg utan ett verktyg som är byggt på pålitliga data och rimliga antaganden och som ger en rättvisande relativ bild över tid och mellan verksamhetsområden. Ett förslag för att jämföra olika verktyg är att skapa en fiktiv referensorganisation som olika verktyg kan tillämpas på så att resultaten av beräkningar av utsläpp från den fiktiva organisationen kan jämföras mellan verktyg och mot den fiktiva organisationens referensvärden.

Annex - Deltagande organisationer

A4

AGA

Ericsson

Future Earth

Hagaitivitet/2050

Husustainability

IBM

Jernkontoret

Klimatriksdagen

KTH

LRF

MAX Burgers

Sigill

Stockholm Vatten och Avfall

Stockholms universitet

Svalna

Swedavia

SVT

Uppsala universitet